

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA TU BUDE I ZA PĚTADVACET LET

Rozhovor s odbornou pracovnící NIPOS-ARTAMA Simonou Bezouškovou

Třináct let pracujete v organizaci NIPOS-ARTAMA, celá léta se pohybujete na divadelních přehlídkách. Pozorujete nějaký trend, vývoj či směr, kterým se amatérské přehlídky ubírají? A nejen obsahově, ale třeba i produkčně.

Pokud jde o organizační nebo produkční rovinu, jsou přece jenom komunikační možnosti na jiné úrovni než kdysi. Jsou poměrně široké, takže veškerá komunikace s realizačním týmem nebo se soubory už se dnes odehrává elektronicky a je mnohem snadnější. Možná i díky tomu mi celkové prostředí a atmosféra přehlídek přijdou méně formální a otevřenější. Nejen kvůli tomu - ale i kvůli tomu.

Celostátní přehlídky činoherního divadla už tu jsou dvacet pět let. Co to znamená pro ARTAMU nebo pro vás? Budou velkolepé oslavy?

Rozhodli jsme se, že tohle čtvrtstoletí oslavíme společně s DS Piki Volyně vydáním publikace, která by měla mapovat všechny ročníky. Kromě faktografické části, kde čtenář najde kompletní soupis všech představení, seznam všech porotců a lektorů seminářů, by součástí knihy měla být i studie, která zaznamená vývoj amatérského divadla. A rádi bychom, aby publikace obsahovala i bohatý obrazový doprovod.

Pojďte si zahrát na věstkyni. Co bude za pětadvacet let? Bude existovat nějaká celostátní přehlídka amatérského divadla?

Určitě bude existovat. Otázka je, jakým způsobem a v jaké podobě. Jsem o tom přesvědčená proto, že vidím, kolik talentovaných lidí má dnes zájem o dětské a studentské divadlo. A to přece budou ti, kteří v dalších letech začnou dělat divadlo jako dospělí.

Piknik Volyně je vrcholnou přehlídkou činoherního divadla. Existuje ovšem ještě jeden stupeň, Jiráskův Hronov. Slibuje letos nějaké zlepšení, novinky?

Postupně se rozhodně řeší ubytování. V Hronově vznikne minimálně třicet ubytovacích míst pro soubory - na zimním stadionu. A určitě by se měla zlepšit i kyvadlová doprava mezi Hronovem, Velkým Poříčím a Náchodem.

Co počet hracích míst v Hronově? Změní se nějak?

Pro letošek vznikne nový komorní hrací prostor v základní škole na náměstí.

Na Jiráskův Hronov je pro soubory ovšem dlouhá cesta. Jste spokojená s podobou postupového systému?

Vcelku ano, ale v některých letech narážíme třeba na to, že zájem vystoupit na přehlídce má mnoho souborů, ale ne vždy se na ně dostane. A to je škoda, ne kvůli tomu, že by přišly o možnost někam postoupit, ale nedostanou odbornou reflexi, která by jim mohla pomoci. To se týká třeba Prahy, na kterou jsou prostě dvě přehlídky málo a musí soubory odmítat. Ideální by bylo, aby všechny soubory, které mají zájem o odbornou reflexi a zpětnou vazbu, se na nějakou krajskou přehlídku ve svém kraji dostaly.

Rozhovor pokračuje na straně 4...

DS Lázně Toušeň / režie: Filip Müller
T. Pratchett, S. Briggs: Mort

POHYB NÁM ŠEL VŽDYCKY LÉPE NEŽ MLUVENÍ

Rozhovor s představitel Smrte Vojtěchem Zitem

Vojto, většinou děláme rozhovor s režisérem, ale...

Výborně, já mu zavolám (smích).

Filip Müller nepřijel. Jste na to zvyklí?

Ano. Párkrát už to bylo. Zatelefonoje několik režijních pokynů a pak si nechá preferovat od naší kmenové režisérky Aničky Müllerové.

Čtla jsem s ním rozhovor, když jste byli na Wintrovkách, kde musel zaskakovat v roli Mága. Pro něj to prý bylo náročnější, protože jinak je v zákulisí a řeší hladký průběh přestaveb. Jak to tedy funguje bez něj?

Nějak to plyne samo. Přestavovači dohlíží na to, abychom se pohybovali správným směrem a nosili to, co nosit máme.

Vzali jste si k srdci připomínky, které jste na Wintrovkách slyšeli?

Snažili jsme se příběh zjednodušit. Rozjíždí se do několika linií. Stačí se podívat stranou a uniknou. Mezihrý jsme výrazně zredukovali. Zmenšili jsme senilitu Mágů, aby se hra zrychlila.

Je neuvěřitelné, jak je váš soubor pohybově nadaný.

Hrávali jsme spíš pohybové divadlo. Pohyb nám šel vždycky lépe než mluvení.

Jak vznikl nápad, že budete dělat Pratchetta?

Na začátku bylo několik námětů.

Někdo s ním přišel a založili jsme ho. A rok od první myšlenky přinesl Filip scénář s tím, že to zkusíme. Kdo přinesl hlavní myšlenku ale netuším. Spousta z nás čte Pratchetta ráda. Vznikalo to skoro až živelně. Úpravy a finální podobu scénáře však dělal Filip. Hlavně časové, protože jinak bychom to hráli pět hodin.

Proč konkrétně hra Mort?

Náš soubor neumí hrát vážné kousky. Charakterní herce máme tak tři z osmnácti. Komédie je jasná. Co se týče Pratchetta, zdá se nám pro divadlo nejvhodnější. Každý z nás někdy někde už Pratchetta na divadle viděl. Většinou nás děsila délka představení, dlouhé přestavby, dlouhé pasáže, kde nikdo nic neřekne. Snažili jsme se to co nejvíce zredukovat.

O čem tedy podle vás příběh je?

Spouštěčím mechanismem je, že Smrták studuje lidi. Nejenom přes čepel. Studuje, jak odpočívají. Uvědomí si, že přes tisíc let jenom pracuje a chtěl by si to zkusit taky. V některých knihách hraje na banjo, farmaří. Tady si chce hodit volné odpoledne. A potřebuje záskok. Také jeho dcera něco potřebuje. Neví sice konkrétně co, ale něco by to chtělo (smích).

Jaké máte ohlasy od diváků, kteří nejsou čtenáři Pratchetta a nikdy o Zeměploše neslyšeli?

Lidé, kteří v životě nepřišli do styku s Pratchetem, asi chvíli tápou a netuší. Myslím si, že se pak nechají strhnout příběhem. Vnímají hlavně tu komedii. Zatím ale většinu představení navštěvovali Pratchettovci.

Jak probíhalo zkoušení? Filip asi na každé zkoušce nebyl.

Jmenoval svých několik velmi trpělivých zástupců. Na větší zkoušky dojížděl. Korigovala nám to Anička Müllerová. Pak se pohádali, kdo má lepší nápad (smích). Celkem jsme zkoušeli čtyři měsíce. Čistého času, když počítám, že jsme se sešli všichni, tak pět dní a samostudium. V létě nejintenzivněji. To máme skoro všichni volno. Vyrážíme na vodu, na Hro nov. Jednou jsme tam byli snad všichni. Povinně.

Koukám, že máš stylové tričko (černé tričko s kostlivcem - pozn. HP)...

Dostal jsem ho. Dokonce dvě. Neodvažuju se ho nenosit. Minimálně na představení. Je to kostlivec kapely AC/DC. V naší inscenaci jsme se inspirovali ilustracemi Paula Kidbyho, se kterým Pratchett výhradně spolupracoval. Vydal i samotnou knížku jen se svými ilustracemi.

Helena Plicková

SMRTÍČÍ PRATCHETT

Pratchett láká divadelníky už mnoho let a s každou novou inscenací se potvrzuje, jak obtížný je převod jeho svébytného literárního jazyka do jazyka divadelního – a to tím spíš, že jde o autora kultovního. Jeho knihy se zpravidla vyznačují komplikovaným dějem s několika spleťnými dějovými liniemi. Za námět mu slouží prakticky cokoliv, jako by jeho kreativita a invence neměla mezí. Přičemž známé látky rád obrací naruby nebo staví do nových souvislostí, a to vše za doprovodu gejzíru bonmotů, odkazů, vtipných poznámek. Žánrově bývá zařazován mezi fantasy, ale nad daným žánrem si udržuje nadhled, pracuje s ironií a nadsázkou.

Vše dohromady vytváří koktejl jedinečné chuti, který klade před inscenátory nelehké úkoly. Především musí najít dramatické protředky, jimiž docílí účinku, jakého Pratchett dosahuje svou osobitou literární formou. Řeč je o poetice a o zmiňované nadsázce, odstupu a nadhledu – bez kterých, zdá se, není výsledek tolik vtipný jako s nimi – a Pratchett vtipný je. Přitom všem je ale stále nutno dbát na přehlednost děje.

Režisér Filip Müller si byl evidentně vědom všech úkolů, se kterými se musí popasovat a Divadelní spolek Lázně Toušeň pod jeho taktovkou vytvořil inscenaci propracovanou a poctivou. Základní uchopení směřuje k iluzivní formě divadla, režisér se snaží pracovat i s různými triky a efekty, což Pratchettovi velmi svědčí. Těžiště inscenace spočívá v pečlivé snaze kauzálně logicky odvyprávět děj, což se daří – otázkou bohužel ale zůstává, z jakého úhlu pohledu je příběh nahlížen, s kým se má divák identifikovat – a co je tedy vůbec téma. To umocňuje i stereotypní dynamika vyprávění a monotónní temporytmus. Vše se zdá být stejně významné a stejně důležité, což se stane dřív nebo později únavné a neumožní to vygradovat napětí tam, kde by toho bylo zapotřebí. Ani nadsázka, odstup nebo např. herecký komentář nejsou zrovna doménou toušeňské inscenace, díky čemuž ani Pratchettovský humor nemá být z čeho živ.

Základní scénický prostor je vymyšlen chytře a účelně, je proto trochu škoda, že v takové scénografii nenašli inscenátoři vynalézavější způsob vyřešení přestaveb. S tím úzce souvisí i hudební složka, která slouží především jako podkres právě pro přestavby. Přitom výběr skladeb je bezesporu zajímavý a jejich různorodost se dobře kloubí s Pratchettovou zálibou v různých odbočkách a odkazech. Jednotlivé hudební motivy zde ovšem postrádají zásadnější kontext, díky kterému by do hry dodaly novou kvalitu. Co jim však upřít nelze je funkce atmosférotvorná.

Kostýmní složka sestavená z mixu dobových kostýmních součástí až po fantazijní kreace s plynovými maskami velmi dobře plní to, co od Pratchetta čekáme. Zvláštní pochvalu si zaslouží expresivní Smrtova maska, která dokonale zapadá do iluzivního řádu, i neuvěřitelný kostým Trolle, jenž byl sice relativně nevýznamnou „třešinkou“ na dortu, ale přesně takovými „třešinkami“ Pratchett svůj „koláč“ hojně špikuje a přesně pro ně je v oblíbě i u těch, co jinak fantasy neholdují.

Dalo by se pozastavit i nad mnoha dalšími jednotlivostmi – ať už v pochvalném nebo kritickém duchu – ale podtrženo sečteno: včerejší představení zůstalo „jen“ velmi poctivě udělaným záznamem o obsahu a ději původní literární předlohy. Není to málo – ale ani moc.

Kateřina Baranowska

Úžasné dojmy. Krásný. Musím si to v sobě nechat doznít. Pratchetta znám. Perfektní provedení.

Honza, Volyňě

Hodně zajímavé. Používali hodně efektů, které vlastně byly efektnější než představení jako celek.

Tereza, Kadaň

Hezké. Já už jsem tady jednu hru od tohoto autora viděla, tak jsem se těšila na čarodějnice. Musím přiznat, že mě vyděsila délka představení uvedená v brožuře. Je vidět, že to výrazně zkrátily. Celou dobu jsem se dobře bavila.

Hana, Hronov

Jsem divadelní laik, takže mně se líbí každé představení. Především snaha herců, amatérů, se tímto způsobem předvádět. Ano, chybičky bych tam drobně našel, porota je určitě najde. Rád vítám mladé lidi, kteří se baví.

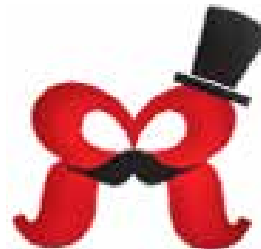
Václav, Volyňě

Potřebuji si to rozmyslet. Ale první dojem? Zkrácená verze knížky. Raději bych si ji přečetl.

Roman, Praha

Bylo to hodně vizuálně opulentní.

Tereza, Slavičín

Zpravodaj XXV. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyňě 2016. Redakce: Helena Plicková, Petra Jirásková, Martin Rumler, David Slížek. Vydává Volyňská kultura. Náklad 100 výtisků.

ROZHOVOR

...dokončení ze strany 1

Součástí přehlídky ve Volyni a na Hronově jsou kromě divadelních představení i semináře. Budou nové?

Ano, letos na Jiráskově Hronově odstartuje dvouletý kurz Dramatizace. Projekt vznikl na jednání naší odborné rady, protože mnoho souborů dnes pracuje s autorskými texty nebo adaptacemi literárních děl.

Jakou bude mít kurz podobu?

Podle mě velmi zajímavou. Po setkání na Hronově, kde seminaristé dostanou praktický i teoretický úvod pod vedením dramaturgyně Městského divadla Zlín Kateřiny Menclerové, vzniknou trojice ve složení lektor a dva frekventanti. Společně budou celý rok plnit úkoly a vzdělávat se opět až do dalšího setkání na Hronově.

Můžete už teď prozradit jména lektorů nového kurzu?

Jsou to velmi zkušení a známí dramaturgové a divadelníci, kromě zmíněné Kateřiny Menclerové třeba Luděk Horký, Jan Šotkovský, Vladimír Fekar nebo František Zborník.

Je ve víceletých kurzech budoucnost vzdělávání amatérských divadelníků?

Rozhodně ano. Už existuje třeba čtyřletý Kurz praktické režie a model kurzu Dramatizace jsme zvolili právě i na základě dobrých zkušeností s tímto kurzem. Drobnou "nevýhodou" dlouhodobých kurzů je jejich finanční náročnost, protože se pořádají pro menší počet účastníků. Ale to už je našim úkolem, abychom na ně sehnali finance. Naštěstí se to zatím daří, takže se do takového projektu můžeme pustit.

Martin Rumler

FOTOTELEGRAFICKY ZE ZAHÁJENÍ

PROGRAM

Pátek 6. května 2016

10.00 (NN) Divadýlko na dlani Mladá Boleslav / režie: Petr Matoušek
K. Poláček, P. Matoušek: Bylo nás pět

12.15 (MS) Diskuse (Bylo nás pět)

14.00 (K) Broukocovo Kamdivadlo Česká Kamenice / režie: J. Střelka
J. Střelka: Zahraj ty Ejsíky!

16.15 (MS) Diskuse (Zahraj ty Ejsíky)

17.30 (NN) DS Ty-já-tr / HROBESO Praha / režie: Luděk Horký
M. McDonagh: Poručík z Inishmoru
Mládeži do 15 let nepřístupno

20.30 (NN) DS J. K. Tyl České Budějovice / režie: Jan Štěch
A. Jirásek: Vojnarka

23.00 (MS) Diskuse (Poručík z Inishmoru, Vojnarka)

Sobota 7. května 2016

10.00 a 16.30 (NN) Divadlo Navenek Kadaň / režie: Tereza Gvozdíáková
I. Levin: Veroničín pokoj
Mládeži do 15 let nepřístupno

10.30 a 16.30 (K) Divadlo poPUD Brno / režie: Zuzana Neuvirtová
K. J. Erben, Z. Neuvirtová: Což jsi se tak zasmušila?

12.30 (MS) Diskuse (Veroničín pokoj)

14.00 (NN – zahrada) BURKE CUP – soutěž nejen divadelních týmů o pobyt na DPV 2017

18.00 (MS) Diskuse (Což jsi se tak zasmušila?)

19.30 (NN) Reverzní dveře Brno / režie: Kamila Konývková Kostřicová
J. P. Sartre, K. Konývková Kostřicová: Já jsem Lucien

21.30 (MS) Diskuse (Já jsem Lucien)

23.00 (NN) HOST DIVADELNÍHO PIKNIKU VOLYNĚ 2016
Martin Hak: O nejlepším lukostřelci